

OM: ✓ Knivranet i Barcelona ✓ Årene som modell ✓ Tid for å lage barn

Slavedriveren

La de små barna komme til Tiril.

Per Tormoen og Karl Braanaas (foto)

Det var den dagen våren kom til Vollen. Eller, det var egentlig dagen etter. Kvelden før hadde vi stått i silkemyke varmegrader og taua torsk på Spanslokket. Og så tenkte jeg altså å overraske alle, også meg selv, med å ta Operaens og Per Erik Borges og kultur-Askers og Asks og Birks og hele bøttelekkens Tiril Andøl med på fisketur.

MEN FREDAGEN STARTET grå, tung og trykkende. Klokken var 08.54. Utenfor Kafé Oskar hadde en måke klemt skiten ut av seg på toppen av en gjennomført designet gatelykt, lavtrykket lå tungt over bakerens pipe, mettet av fukt, men også av håp, alltid håp om våren i Vollen, og for å gjøre en kort historie lang så ble det i stedet innkjøp av ti boller hos bakeren, og deretter rett opp til det i det alt vesentlige sjarmerende, gamle samfunnshuset i Vollen.

Som altså huser eksmodell, storfamiliemamma, superkoreograf, tidligere Broadway-student, ballettdanser og kulturskolegründer Tiril Andøl. Som denne lørdagen har ansvaret for koreografien på 600 mennesker på en operascene i Bjørvika.

Samt to katter og hennes 20 år eldre mann og firebarnsfar, journalist, forfatter og ikke helt uprofilert eks NRK-korrespondent Per Erik Borge, nå informasjonsrådgiver i Oslo kommune.

«Jeg fikk jo realisert meg selv ganske mye før barna, da. Det gjorde Per Erik og. Han har jo levd det eventyrlivet, som reisende reporter, blant mye annet, men jeg er sånn at jeg kjenner det brenner i magen når noe er rett, både kunstnerisk og ellers i livet, og da jeg traff Per Erik visste jeg at sånn skulle det bli.»

Sier Tiril på stikkordet «20 år eldre mann».

Budstikka bydes deretter straks på kaffe og wienbrød og tar en bolle. Samt 12 av Tirils bilder fra en oppvekst full av lek og skoleflinkhet og for øvrig mye armer og bein. («Jeg var sånn rødthåra, lang og tynn og tenna-på-tørk hele veien, jeg.»)

«Men han måtte jo bare bli med til New York, da. Vi var kjempeforelsket og selvsagt veldig opp-tatt av hverandre, men tross alt, her hadde jeg liksom jobbet livet av meg hele tiden, nettopp for dansen, og så kom endelig sjansen til å studere med verdensnavn som Bill Hastings, Ann Reinking og Gwen Gordon... Så jeg sa bare, jeg må reise til New York. Og du må bli med. Dette bare må vi bare ordne.»

Og sånn gikk det til at herr Borge sa opp jobb, solgte hus, ble presseattaché for FN i Det Store Eplet, og dermed vant han prinsessen minus halve kongeriket. For å si det slik, det er ikke i kulturen alle pengene ligger.

«Nei, det kan du trygt si. Men vi lærer oss jo å leve med det. Fra hånd til munn. Som danser og frilanser må du bare lære deg å leve med det. Eller dø av det.»

Derimot fikk han ett hundre og åtti centimeter

med flammende hår, kreativ dans og vill energi pakket inn i en kropp noe midt imellom Bambi på isen og Olivia, kona til Skipper'n, du vet. Pluss det noen kaller et utseende som snur hoder. På fortauer i Paris, Barcelona, London og New York. Og i handlegaten i Vollen. Pluss det noen kaller en jernvilje, og som andre kaller magi.

Uansett er det en kombinasjon som får folk til å levere på scenen. (Hvorfor skulle ellers Bjørn Simensen hyre henne inn, gang, etter gang?). Og som bringer deg verden rundt med folk som Toralv Maurstad og Peer Gynt.

Og som gjør at alle vegne kommer folk opp med to ting, helt umiddelbart, når vi nevner navnet Andøl. Ikke minst blant menn hun har eller har hatt profesjonell nærkontakt med.

Det ene er liksom, «errhhmm, Tiril ja, hun er jo litt av en, et, ehh, veldig flott dame, kan du si». Det andre er mer dette; «hun får bare så utrolig mye til å skje, det store spørsmålet er hvordan i all verden det er mulig?».

Kanskje har hun dette unevnelige som skiller kunstnere fra oss andre, som gjør at ting oppstår på en scene, noe som er mer enn summen av alle dem som står der?

– Jeg vet ikke helt. Det er i hvert fall ikke noe glamorøst over dette. Det er masse hardt arbeid. Faglig må du sørge for å være helt på høyden, og så er det å ta folk alvorlig. Men jeg innrømmer at jeg jobber hardt. Hele tiden. Sånn i ellevetiden på kvelden, når alle har lagt seg, da har jeg den gylne timen min.

– Du slapper av og drikker rødvin og gjør ingenting?

– Nei. Jeg tenker. Da kommer alle ideene, så noterer jeg ned det jeg ser i hodet, sover på det, og hvis ideen holder, står den der klart for meg om morgenen. Da er det bare å kjøre på. Da vet jeg at det lar seg gjøre. Og når jeg vet det, så tror jeg det smitter over på dem som skal gjøre det.

TØNSBERGJENTA som i de glade 80-årene jobbet som fotomodell og finansierte studiene delvis ved hjelp av fotooppdragene, og delvis på penger tjent som allerede etablert designer (18 år!) for klesmerket «Bed & Breakfast» var altså midt i 20-årene og sto vel egentlig bare og sparket i startblokk, da hun valgte en noe, hva skal vi si, etablert mann med 20 år mer på baken.

– Jeg gjør ingenting uten å følge hjertet. Med Per Erik bare kjente jeg varmen, du vet, når noe er som det skal. Jeg kjenner noen jenter som har valgt menn med en viss form for kynisme, men jeg har hverken gått etter penger eller andre ting.

– Hvordan har det vært, komme til Asker, få en haug med barn, med en mann som reiser verden rundt med fiskestang for å skrive bøker om det?

– Det har vært tøft i perioder, vi kjøpte samfunnshuset i Vollen og kommer jo aldri helt i mål her. Det er erklært delvis verneverdig, det er begrenset hva vi får gjøre, og det koster mye pen-

ger. I tillegg er det mye jobb og barn og kulturskolen i Vollen og i Heggedal og frilansjobbingen og engasjementet i Operaen som har vart i ni år nå, så det gjelder å fokusere og holde beinhardt fast på målet der fremme.

– Men Per Erik har vært utrolig flink, særlig i de siste årene, med å ta del og passe unger og følge opp der jeg har flytt litt ut, med masse frilansjobbing og ikke helt kurante tider.

– Noen ganger tenker jeg at jeg balanserer på en knivegg, at hvis noe skjer nå, så går det skikkelig til helvete. Men det gjør det jo ikke, og du må ikke tenke for mye sånn heller. Bare kjøre på.

– Etterpå, hvis alt er gått bra får jeg en periode, noen dager, med totalt sånn zombiefølelse, da går jeg bare rundt og slenger, er til stede fysisk, men helt utladet. I sånne faser spiller jeg spill med barna og bare er her. For dem.

– Det var det med energien vi lurte mest på. Som alle spør om. Hvordan får du til alt?

– Det er brannen inni meg. Og motoren. Den bare durer og jeg lar den gå. Du må ha evnen til å legge vekk det som ikke er viktig og jobbe konsentrert. Ville noe, og gå beinhardt for det.

– Og så vet du det bare, når ting er riktig.

– Sånn var det med barn og, jeg bare kjente etter, og visste at hvis vi skal ha barn, må det skje nå! Selv om det var altfor tidlig karrieremessig, det hadde jo nettopp begynt å løсне.

– Så du satte i gang produksjonen, liksom?

– Ja, det kan du si. Jeg gjør ikke noe halvhetet. I tillegg til Paul Erik, som er adoptert fikk vi tre til på rappen. Det var hardt, for jeg hadde allerede engasjementer, husker jeg danset mens jeg gikk gravid med både Birk og Ask, helt til syvende måned, og ja, jeg har noen bilder av det, vil du se?

– Her ser du, det var nok på grensen, ja. Jeg ser det nå.

PAUL ERIK PÅ 18, Birk på ni, Ask på seks og Dina på fireåethalt har akkurat i disse dagene mamma litt på lån, for operasjef Bjørn Simensen og regissør Bentein Baardson har altså en gallaforestilling i ermet og Tiril Andøl, denne underlige hybriden mellom langvakker ballerina og usminket rivjern som foran meg sitter, skal styre hver minste bevegelse på scenen, slik koreografer jo gjør, og det kan vi godt forstå er en utfordring, ikke minst når 450 korister fra hele det forblåste land skal avlevere Giuseppe Verdis mektige «Slavekoret». Sammen med resten av ensemblet, slik at nesten 600 mennesker skal opptre, ikke bare praktisk gjennomførbart, men også scenisk noenlunde troverdig, lørdag kveld.

– «Slavekoret», Andøl, en småbisarr spøk på temaet polske arbeidere, kanskje?

– He, he. Jeg vil heller si at den er valgt som en hyllest til alle som har vært med i alle disse årene. Koret består av arbeidere og deltagere i byggeprosessen, folk fra alle lag, plus håndplukkede korister fra hele Norge.

TÅSPISSET: I kveld åpner Operaen. Tre timers gigafest er koreografert av Tiril Andøl fra Vollen. Den tidligere ballettdanserinne har spisset og spisset, nå får det bare holde.

